

Sygn. akt I CSKP 85/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

Protokolant Martyna Arcon-Jakubiak

w sprawie z powództwa "H." S.A. w W.

przeciwko H. sp. z o.o. w W.

o stwierdzenie nieważności ewentualnie o uchylenie uchwał,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 27 sierpnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 października 2018 r., sygn. akt VII AGa [...],

**oddala skargę kasacyjną, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi, który wyda
orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Powódka W. S.A. z siedzibą w W. pozwem skierowanym przeciwko pozwanej H. sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła o: stwierdzenie nieważności

uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie przyjęcia porządku obrad, stwierdzenie nieważności uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H. ewentualnie o: uchylenie uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie przyjęcia porządku obrad, uchylenie uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H..

Wyrokiem z dnia 7 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w W. stwierdził nieważność uchwały nr 1 w sprawie przyjęcia porządku obrad, uchylił uchwałę nr 3 w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H., oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 3 w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H., zasądził na rzecz powoda zwrot kosztów postępowania. Wyrokiem z dnia 31 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...]: (1) zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oznaczył go jako wyrok częściowy, oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1, oddalił powództwo o uchylenie uchwały nr 3, uchylił postanowienie o kosztach postępowania, (2) oddalił apelację powoda skierowaną przeciwko wyrokowi oddalającemu powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 3.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięć Sądów obu instancji była zbieżna, różnice dotyczyły podstawy prawnej. Ustalono, że w 1975 r. w Urzędzie Patentowym zarejestrowano wspólny słowny i graficzny znak towarowy H. (R-2[...]), wskazując jako uprawnionego Zjednoczenie Przemysłu [...] H., w skład którego wchodziły ówczesnie działające państwowe przedsiębiorstwa przemysłu [...] posługujące się firmą H.. W 1982 r. zlikwidowano Zjednoczenie Przemysłu [...] H., czego następstwem było wygaśnięcie wspólnego znaku towarowego H. (R-2[...]). Przedsiębiorstwa weszły do nowoutworzonego Zrzeszenia Przemysłu [...] H., które w 1984 r. zgłosiło do rejestracji i uzyskało prawo ochronne na wspólny znak towarowy H. R.[...] (obecnie R-[...]) – dalej jako: „WZT H.” lub „WZT R.[...]”. Piętnaście podmiotów wchodzących w skład Zrzeszenia Przemysłu [...] H. zawarło w dniu 17 marca 1989 r. umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjne, Usługowe i Handlowe sp. z o.o. (dalej jako: „PPHU

H.”), żaden nie miał większości udziałów. Z dniem 28 maja 1989 r. nastąpiła likwidacja Zrzeszenia Przemysłu [...] H.. PPHU H. sp. z o.o. w dniu 30 czerwca 1989 r., powołując się na nakazową likwidację Zrzeszenia i zawiązanie spółki przez wszystkich jego dotychczasowych członków, skierowała do Urzędu Patentowego wnioszek o „przerejestrowanie” WZT R.[...] na swoją rzecz. Postanowieniem Urzędu Patentowego z 18 marca 1990 r. PPHU H. sp. z o.o. została wpisana, w miejsce Zrzeszenia, jako uprawniona z rejestracji WZT H. (R.[...]). Do akt rejestrowych Urzędu Patentowego w 1991 r. złożono, uzgodniony i podpisany przez wszystkich wspólników pierwszy Regulamin WZT R.[...], następnie zatwierdzony uchwałą Zgromadzenia Wspólników PPHU H. sp. z o.o. z dnia 18 września 1991 r. Postanowiono, że PPHU H. jest podmiotem prawa z rejestracji wspólnego znaku towarowego H., a prawo do jego używania przysługuje wszystkim wspólnikom oraz spółce. Rozstrzyganie o sankcjach w wypadku niestosowania się do regulaminu, bądź wprowadzanie w nim koniecznych zmian należało do kompetencji Zgromadzenia Wspólników. Przy wyrażaniu zgody na używanie oznaczenia H. w nazwie przedsiębiorstwa obowiązywała zgoda zwykłej większości głosów wszystkich pozostałych wspólników i zasada każdy wspólnik – jeden głos. W 1998 r. dokonano zmiany umowy spółki m.in. poprzez dodanie § 5 w brzmieniu: „§ 5. ust. 1 Spółka jest właścicielem wspólnego znaku towarowego H. i prowadzi sprawy związane z ochroną prawną tego znaku oraz sprawuje nadzór i kontrolę nad prawidłowością jego używania. ust. 2 Zadania wynikające z pkt 1 spółka realizuje na podstawie Regulaminu Używania Wspólnego Znaków Towarowych, zatwierdzonego przez Zgromadzenie Wspólników” oraz wprowadzeniu zapisu, że uchwały Zgromadzenia Wspólników zapadają bezwzględną większością głosów oddanych, uchwały w sprawie zmiany umowy spółki, zwiększenia lub zmniejszenia kapitału zakładowego, połączenia lub likwidacji spółki wymagają większości dwóch trzecich oddanych głosów. Kapitał zakładowy dzielił się na 135 udziałów, każdy udział odpowiadał jednemu głosowi. Treść drugiego Regulaminu WZT H., uchwalonego w dniu 17 stycznia 1995 r. w przeważającej części pokrywała się z dotychczasową. Zmieniono zasady udzielania innym podmiotom licencji na używanie znaku H. w ten sposób, że do wyrażenia zgody wystarczała większość $\frac{3}{4}$ głosów. Zmiana dotychczasowego § 3 pkt 4 Regulaminu, że prawo do używania

wspólnego znaku towarowego nie obejmuje używania nazw przedsiębiorstw i spółki dokonana w 2001 r. zastąpiła go postanowieniem, że prawo to obejmuje również używanie ZT H. w nazwie wspólników wymienionych w § 2 ust. 1 i 2. Powód zgłosił wówczas wniosek o zmianę umowy spółki polegającej na przyznaniu każdemu wspólnikowi przy podejmowaniu uchwał takiej samej liczby głosów, którego nie uwzględniono. PPHU H. stopniowo ograniczała działalność do nadzoru, kontroli i ochrony znaku towarowego, w związku z czym jej funkcjonowanie zaczęli finansować wspólnicy w jednakowej wysokości niezależnie od posiadanych udziałów. W wyniku kolejnych zmian osobowych wspólnicy PPHU H. mają obecnie następującą liczbę głosów: H. - 79, P. H. SA w P. - 19, W. H. SA w W. - 17, K. SA w K. - 9, H. sp. z oo w P. (spółka zależna ZZ H.) - [...], co oznacza, że większość udziałów ma H.. PPHU H. uzyskał w latach 90-tych prawa ochronne na znak towarowy słowny H. dla towarów klasy 31 (R-3[...]) i znak towarowy słowno-graficzny H. dla towarów klasy 3, 5, 30, 31, 32 (R-0[...]). Pomiędzy wspólnikami PPHU H. dochodziło do sporów. Pierwszy dotyczył zgłoszenia do Urzędu Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM) w Alicante ZZ H. jako właściciela wspólnotowego znaku towarowego H.. Znak nie został zarejestrowany na skutek sprzeciwu PPHU H.. Drugi związany był z wystąpieniami wspólników PPHU H. o rejestrację znaku H. połączonego z oznaczeniem geograficznym (miejscowością ich siedziby), co wcześniej udało się H.. Na skutek sprzeciwu PPHU H. odmówiono rejestracji znaku H.. Spółka H. podejmowała ponadto kilka prób rejestracji na swoją rzecz znaku H. lub znaków wykorzystujących jego istotne elementy, podjęła próby zmiany firmy na H. SA bez dodatku nazwy miejscowości, czemu sprzeciwiali się mniejszościowi wspólnicy PPHU H.. Wspólnicy PPHU H. prowadzili negocjacje dotyczące zmiany regulaminu WZT H. m.in. H. proponował W. SA w W. w zamian za ustępstwa wprowadzenie zasady jeden wspólnik - jeden głos.

Zawiadomieniem z dnia 16 marca 2015 r. PPHU zwołał Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Wspólników na dzień 9 kwietnia 2015 r. w celu objęcia prawem ochronnym H. innych klas towarów. Zgłoszenie do Urzędu Patentowego wymagało złożenia regulaminu znaku. W porządku obrad wskazano jako punkt 5 - dyskusję nad regulaminem używania wspólnego znaku towarowego „H.”, punkt 6 - podjęcie uchwały zatwierdzającej ten regulamin. Wspólnikom doręczono projekty

uchwał i nowego regulaminu o treści zbieżnej z poprzednim oraz wykaz klas towarów, na które miała być rozszerzona rejestracja znaku. Część wspólników przed Zgromadzeniem zgłosiła propozycję opracowania nowego regulaminu WZT. W Zgromadzeniu uczestniczyli wszyscy wspólnicy. Nie uwzględniono wniosku H. SA w W. w sprawie zmiany porządku obrad, podjęto uchwałę nr 1 o przyjęciu porządku obrad w brzmieniu zaproponowanym przez H., zgodnie z którym punkt 5 brzmiał: „dyskusja nad regulaminem używania wspólnego znaku towarowego H. dla klas 5, 29, 30 i uzgodnienie w formie uchwały”, a punkt 6: „wybory uzupełniające do rady nadzorczej PPHU H.”. Wspólnicy WZZ H. w W., KZZ H. w K. i PZZ H. w P. głosowali przeciwko uchwale i zgłosili, zaprotokołowany sprzeciw wobec jej podjęcia. Zdaniem WZZ H. w W., treść Regulaminu WZT powinna być ustalona w formie umowy wielostronnej i zawierać postanowienie, że wszyscy wspólnicy muszą zgodzić się na jego zmiany. PZZ H. w P. postulował wprowadzenie zasady jeden wspólnik – jeden głos. Na Zgromadzeniu podjęto uchwałę nr 3 zatwierdzającą regulamin znaku w brzmieniu przedstawionym w zawiadomieniu. Za jej przyjęciem oddano 90 głosów (H. i H. sp. z o.o. w P.), przeciwko 45 głosów (WZZ H. w W., KZZ H. w K. i PZZ H. w P.).

Powódka WZZ H. w W. zarzuca, że uchwała nr 1 jest sprzeczna z prawem wobec zmiany porządku obrad bez zgody wszystkich wspólników, a uchwała nr 3 jest sprzeczna z art. 136 i art. 138 prawa własności przemysłowej, gdyż Regulamin WZT mający charakter umowy wielostronnej nie został uzgodniony ze wszystkimi wspólnikami. Ponadto podniosła, że uchwała jest sprzeczna z umową spółki i dobrymi obyczajami, miała na celu pokrzywdzenie wspólnika mniejszościowego, została podjęta poza porządkiem obrad.

Legitymacja czynna powodowej spółki nie budziła wątpliwości (art. 250 k.s.h.). Sąd pierwszej instancji stwierdził, że uchwała nr 1 jest sprzeczna z art. 239 § 1 k.s.h., a przez to nieważna w rozumieniu art. 252 k.s.h. Porównał porządek obrad przedstawiony w zawiadomieniu i uchwalony na zgromadzeniu wskazując na ich różnice. Odnosnie punktu 5 zawiadomienie dotyczyło dyskusji nad regulaminem znaku, a przyjęty - dyskusji nad regulaminem i uzgodnienia go w formie uchwały, punktu 6 zawiadomienie dotyczyło podjęcia uchwały zatwierdzającej regulamin, a przyjęty - wybory uzupełniające do rady nadzorczej. Sąd wskazał również na inne

sformułowania punktu dotyczącego przyjmowania regulaminu znaku w obu wersjach porządku obrad. Zdaniem Sądu, nowy porządek obrad sugeruje, że nie ma potrzeby uzgadniania treści regulaminu, a każdy ze wspólników wyraża swoje zdanie, głosując na zgromadzeniu, w konsekwencji o treści regulaminu decyduje wspólnik większościowy. Podzielił pogląd, że regulamin powinien być przyjęty przez wszystkich wspólników zgodnie bez względu na liczbę ich udziałów, a uchwała Zgromadzenia dotyczyć jedynie jego zatwierdzenia. Sąd pierwszej instancji uznał, że brak podstaw stwierdzenia niezgodności uchwały nr 3 z prawem, tj. art. 238 § 2 i art. 239 k.s.h. Wskazał, że zmiana porządku obrad nie oznacza sprzeczności podjętej uchwały z prawem, zwłaszcza, że proponowany również przewidywał podjęcie uchwały w sprawie regulaminu znaku. W ocenie Sądu, zaskarżona uchwała nie jest sprzeczna z art. 136 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (obecnie tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 324, dalej: „p.w.p.” albo „Prawo własności przemysłowej”), zgodnie z którym zasady używania w obrocie wspólnego znaku towarowego przez organizację posiadającą osobowość prawną, powołaną do reprezentowania interesów przedsiębiorców oraz przez podmioty zrzeszone w tej organizacji określa regulamin znaku przyjęty przez tę organizację. Sąd odniósł się do doktrynalnych koncepcji dotyczących charakteru regulaminu znaku wspólnego. Zgodnie z jedną z nich, regulamin zawsze ma charakter umowy wielostronnej, zatem wymaga jednomyślności, a zgodnie z drugą - organizacja ma prawo samodzielnego ustalania treści regulaminu, stąd może być dokonana uchwałą zgromadzenia wspólników przyjętą większością głosów. Sąd Okręgowy opowiedział się za drugą z tych koncepcji, powołując się na treść umowy spółki PPHU, w której przewidziano tryb tworzenia regulaminu oraz kompetencję walnego zgromadzenia do jego zatwierdzenia. Stwierdził, że uchwała nr 3 nie jest sprzeczna z art. 122 p.w.p., gdyż nie ma on zastosowania w sprawie. W odniesieniu do znaku H. nie występuje wspólne prawo ochronne, gdyż w umowie spółki wprost zapisano, że jego właścicielem jest PPHU H.. Treści Regulaminu nie można uznać za sprzeczną z art. 353¹ k.c., ponieważ nie różni się ona od poprzedniej, wielokrotnie ocenianej przez Urząd Patentowy. Sąd Okręgowy wskazał, że uchwała nr 3 wprawdzie nie jest sprzeczna z umową spółki, ale narusza dobre obyczaje i zmierza do pokrzywdzenia wspólników mniejszościowych.

Fakt, iż uchwalony Regulamin nie różni się treścią, nie świadczy, że jest zgodny z dobrymi obyczajami i nie zmierza do pokrzywdzenia wspólnika. Wspólnicy mniejszościowi, nawet działając wspólnie, nie mieli możliwości zmiany, na którą nie wyrażał zgody wspólnik większościowy. Nałożenie sankcji za naruszenie Regulaminu następuje zwykłą większością głosów, zatem należy wyłącznie do wspólnika większościowego, tymczasem wszyscy wspólnicy mają takie samo prawo do korzystania ze znaku i ponoszą w jednakowej wysokości opłaty związane z funkcjonowaniem pozwanej spółki. Sąd Okręgowy podkreślił, że na odmienną ocenę postanowień regulaminu miała wpływ zmiana udziałowców w spółce PPHU H.. Początkowo żaden ze wspólników nie dysponował większością, zatem przyjęcie zasady głosowania wg liczby udziałów dawało skutki zbliżone do zasady jeden wspólnik – jeden głos, a obecnie jeden posiada większość udziałów i może przeforsować korzystne dla siebie decyzje. W konsekwencji wszelkie działania zmierzające do potwierdzenia możliwości samodzielnego działania przez H. należy ocenić jako działania w celu pokrzywdzenia wspólników. Zdaniem Sądu, skoro wszystkim wspólnikom przysługuje prawo do WZT, to nie ma podstaw, by jeden z nich znajdował się w uprzywilejowanej sytuacji. Nawet jeśli umowa spółki dopuszcza uchwalanie regulaminu przez walne zgromadzenie, należy wysłuchać propozycji wszystkich wspólników i poszukiwać wspólnych rozwiązań. Z tych przyczyn Sąd pierwszej instancji uznał, że uchwała nr 3 jako niezgodna z dobrymi obyczajami podlega uchyleniu na podstawie art. 249 k.s.h.

Sąd Apelacyjny dokonał odmiennej oceny prawnej. W jego ocenie dla stwierdzenia nieważności uchwały nie ma znaczenia, czy znak towarowy H. ma charakter znaku wspólnego, ponieważ przyjęcie jego braku oznaczałoby, że przyjęcie regulaminu WZT byłoby bezprzedmiotowe, a nie niezgodne z prawem. Wskazał, że brak udziału w takim postępowaniu wszystkich podmiotów mających interes prawny mógłby prowadzić do rozbieżności orzeczeń dotyczących praw do używania znaku, a powód wystąpił tylko przeciwko spółce. Spór nie dotyczy postępowania korporacyjnego i jego rozstrzygnięcie nie ma związku z przesłankami stwierdzenia nieważności bądź uchylania uchwał. Sąd podkreślił postanowienie umowy spółki jednoznacznie stwierdzające, że jest ona właścicielem znaku. Wskazał, że przed zgromadzeniem miała miejsce wymiana korespondencji

między wspólnikami, która dotyczyła sposobu przyjęcia nowego regulaminu. Wszyscy wspólnicy, mimo zmian w treści punktów porządku obrad, uczestniczyli w głosowaniu nad dodanym punktem dotyczącym powołania członków rady nadzorczej i nie wyrazili sprzeciwu, co wyklucza przyjęcie sprzeciwu wspólnika w rozumieniu art. 239 § 1 k.s.h. i uznania za nieważną uchwały nr 1. Sąd Apelacyjny przyjął, że zmiana redakcyjna uchwały dotycząca przyjęcia regulaminu nie odbiega od wersji przedstawionej w zawiadomieniu w takim stopniu, by można było uznać ją za dotyczącą sprawy nieobjętej porządkiem obrad. Podkreślił, że *ratio legis* art. 238 § 2 i art. 239 § 1 k.s.h. polega na tym, by wspólnicy mogli przygotować się do obrad, a w tym wypadku wiedzieli, że Zgromadzenie dotyczy dyskusji oraz podjęcia uchwały co do przyjęcia regulaminu znaku. Nie chodziło przy tym o ustalenie nowej treści regulaminu, tylko poszerzenie zakresu ochrony o kolejne klasy produktów. Różnica pomiędzy sformułowaniami „uzgodnienie w formie uchwały” a „podjęcie uchwały zatwierdzającej” nie ma znaczenia.

Umowa spółki PPHU H. dopuszczała przyjęcie regulaminu uchwałą niewymagającą jednomyślności. Sąd drugiej instancji, oceniając uchwałę numer 3, podzielił przyczyny, dla których nie można orzec jej nieważności ze względu na brak sprzeczności z art. 239 § 1 k.s.h., art. 136 w zw. z art. 138 ust. 4 p.w.p. bądź art. 353¹ k.c. Odnosząc się do charakteru prawnego regulaminu WZT podkreślił, że zawarte w art. 136 ust. 2 p.w.p. określenie „regulamin znaku przyjęty przez tę organizację” wskazuje na pochodzenie regulaminu od samej organizacji, a jedynie pośrednio od jej członków. Skoro organizacja, o której mowa w art. 136 p.w.p., może działać w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, przepisy k.s.h. przewidują podejmowanie uchwał bezwzględnie lub kwalifikowaną większością głosów, to regulamin znaku nie musi być przyjmowany jednomyślnie. W umowie spółki nie określono, jak powinny przebiegać prace przed zatwierdzeniem regulaminu, ani od kogo ma pochodzić projekt. Dotychczasowa praktyka uzgadniania treści regulaminu przez wspólników PPHU H. nie znajdowała oparcia ani w przepisach prawnych, ani w postanowieniach umowy i mogła ulec zmianie, a która nie była sprzeczna z umową spółki.

Sąd podkreślił, że klauzulę generalną dobrych obyczajów należy odnosić do samej uchwały, nie okoliczności towarzyszących jej podjęciu, a przesłanki

naruszenia dobrych obyczajów oraz pokrzywdzenia wspólnika muszą występować łącznie. Zasada większości, kluczowa dla podejmowania uchwał, nie podlega negatywnej ocenie z perspektywy moralności czy uczciwości obrotu gospodarczego i nie może zostać uznana za niezgodną z dobrymi obyczajami. Nie można w ten sposób oceniać mechanizmu większościowego podejmowania uchwał, tylko skutki jego zastosowania. Sąd podkreślił, że prawo własności WZT przysługuje organizacji, a jej członkowie uprawnieni są jedynie do korzystania z tego prawa, którego zakres nie zależy od liczby głosów posiadanych na zgromadzeniu wspólników, więc trudno uznać, że posiadanie przez część wspólników większej liczby głosów będzie na nie oddziaływać. Zmiany udziałów w spółce są typowe dla osób prawnych i nie uzasadniają przyjęcia naruszenia dobrych obyczajów poprzez głosowanie uwzględniające ich wynik.

Zaskarżona uchwała nie prowadzi również do pokrzywdzenia wspólników, bowiem nie można uznać, że ich interes ma dominujące znaczenie. Istotą spółki kapitałowej jest zasada prymatu kapitału nad elementem osobowym spółki, stąd przy podejmowaniu uchwał istotne znaczenie powinny mieć jej cele i interesy, a nie partykularne interesy wspólników. Celem spółki jest sprawne administrowanie prawem do znaku, jego ochrona oraz sprawowanie nadzoru nad prawidłowością korzystania, zatem wspólne dobro wszystkich uprawnionych.

Sąd Apelacyjny wskazał, że żądanie pozwu dotyczyło przede wszystkim stwierdzenia nieważności uchwały nr 1, ewentualnie jej uchylenia. Tym drugim żądaniem nie zajął się Sąd pierwszej instancji w sytuacji, w której uwzględnił żądanie stwierdzenia nieważności tej uchwały. Ponieważ Sąd Apelacyjny zmienił to rozstrzygnięcie w ten sposób, że oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1 aktualizowało to konieczność nadania zaskarżonemu wyrokowi Sądu pierwszej instancji charakteru wyroku częściowego ograniczonego do rozstrzygnięcia o żądaniu stwierdzenia nieważności uchwały nr 1 oraz o żądaniu stwierdzenia nieważności uchwały nr 3, ewentualnie o jej uchylenie.

Strona powodowa wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w części, tj. w zakresie w jakim Sąd ten reformatoryjnie, zmieniając orzeczenie Sądu pierwszej instancji oddalił powództwo o uchylenie uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w

sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H. oraz w zakresie oddalenia apelacji powódki zaskarżającej wyrok oddalający powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H.. W ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzuciła naruszenie:

- art. 35 ust. 1 i 2 w zw. z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 1963 r. o znakach towarowych w zw. z art. 5 ust. 3 lit. C Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej oraz w zw. z art. 315 ust. 1 p.w.p. poprzez niezastosowanie i brak dokonania oceny prawnej strony podmiotowej najstarszego prawa z rejestracji znaku towarowego H., w wyniku czego nie uwzględniono, że uprawnionymi z rejestracji WZT R.[...] nie jest PPHU H. tylko wspólnicy pozwanego, a tym samym Zgromadzenie Wspólników nie miało kompetencji do przyjęcia regulaminu używania WZT H.;

- art. 199 k.c. poprzez niezastosowanie i przyjęcie, że pozwana spółka może samodzielnie decydować o uzyskaniu nowych rejestracji oznaczenia H., w tym prawa ochronnego na wspólne znaki towarowe dla towarów nowych klas i przyjąć regulamin używania tych nowych znaków uchwałą Zgromadzenia Wspólników PPHU H.;

- art. 136 ust. 1 p.w.p. w zw. z art. 192, 199, 737 i 750 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że PPHU H. jest organizacją powołaną do reprezentowania przedsiębiorców i może przyjąć regulamin uchwałą Zgromadzenia Wspólników, podczas gdy spółka ta jest jedynie zleceniobiorcą wspólników, świadczącą na ich rzecz usługi;

- art. 136 ust. 1 p.w.p. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że PPHU H. może uzyskać wspólny znak towarowy i jest organizacją powołaną do reprezentowania przedsiębiorców;

- art. 136 ust. 2 w zw. z art. 138 ust. 4 p.w.p. i art. 353¹ k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że regulamin używania wspólnego znaku towarowego może być przyjęty uchwałą zgromadzenia wspólników, podjętą głosami dwóch z pięciu wspólników, podczas gdy regulamin jest umową i konieczna jest zgoda wszystkich podmiotów uprawnionych do jego używania;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 5 ust. 2 umowy spółki PPHU H. i art. 353¹ k.c. poprzez błędną wykładnię i ustalenie, że to postanowienie umowy należy interpretować jako źródło generalnej kompetencji zgromadzenia wspólników do ustalania na przyszłość treści wszelkich regulaminów dla nowych zgłoszeń WZT H.;

- art. 138 ust. 4 w zw. z art. 136 p.w.p. poprzez niezastosowanie oraz art. 249 § 1 k.s.h. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że uchwała nr 3 nie narusza dobrych obyczajów ani nie ma na celu pokrzywdzenia mniejszościowych wspólników, podczas gdy kształtuje ich sytuację prawną w sposób zdecydowanie mniej korzystny.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego przez uwzględnienie powództwa w zakresie żądania głównego dotyczącego stwierdzenia nieważności wskazanej uchwały nr 3 na podstawie art. 252 k.s.h., ewentualnie w zakresie żądania ewentualnego przez uchylenie wskazanej uchwały nr 3, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem skargi kasacyjnej, wobec ograniczenia zakresu zaskarżenia, że jest wyłącznie rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji dotyczące uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H. odnoszącego się do żądania głównego, tj. stwierdzenia jej nieważności oraz żądania ewentualnego, tj. jej uchylenia. Sąd Najwyższy związany jest zatem tym orzeczeniem w dalszej części prawomocnie nadającej mu charakter wyroku częściowego pośrednio wskazującym, że przedmiotem ponownego postępowania przed Sądem Okręgowym będzie nie rozpoznane dotąd żądanie ewentualne dotyczące uchylenia uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie przyjęcia porządku obrad.

W pierwszym rzędzie wskazać należy na nadużycie instytucji skargi kasacyjnej do celów wykraczających poza kontrolę legalności prawomocnego orzeczenia zapadłego w postępowaniu apelacyjnym oraz przedmiotu postępowania

wyznaczonego żądaniem pozwu i jego podstawą faktyczną. Skarga zmierza w oczywisty sposób do uzyskania wiążącej wypowiedzi Sądu Najwyższego co do treści i podstawy prawa powoda do wspólnego znaku towarowego H. w sprawie, której przedmiot był ograniczony do oceny oznaczonej uchwały walnego zgromadzenia spółki z o.o. w zakresie sprzeczności z ustawą (art. 252 k.s.h.) oraz w aspekcie sprzeczności z umową spółki, dobrymi obyczajami lub celu pokrzywdzenie współnika (art. 249 § 1 k.s.h.). O takim zamiarze powoda świadczy to, że pierwszy z tych przepisów, z którego wywodzone roszczenie o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników, mimo odmowy dokonania subsumcji nie został w ogóle powołany w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 3 k.p.c.). Szereg podniesionych w ramach tej podstawy kasacyjnej zarzutów i kilkadziesiąt stron ich uzasadnienia, dotyczy natomiast innych kwestii, mających potwierdzać tytuł prawny powoda i innych podmiotów do znaku WZT R-2[...] albo WZT R.[...] z pominięciem skutków prawnych rejestracji tego i innych wspólnych znaków towarowych H.. Przypomnieć należy, że postępowanie badawcze prowadzone przez Urząd Patentowy i zakończone wydaniem decyzji administracyjnej ma na celu sprawdzenie czy istnieją przeszkody do rejestracji, co oznacza, że w jego toku dokonuje się oceny uprawnienia wnioskodawcy i spełnienia wymogów wniosku, w tym bada treść każdorazowo składanego Regulaminu WZT. Skarżący nie wykazał, aby złożył sprzeciw od rejestracji WZT R.[...] na rzecz PPHU H. jako naruszającej jego wcześniejsze uprawnienia do tożsamego znaku albo podjął inne działania przewidziane prawem, w tym zmierzające do uchylecia domniemania prawdziwości wpisu w rejestrze (art. 228 p.w.p.). W skardze pominięto również znaczenie zastosowania takiego samego trybu uchwalania wcześniejszych regulaminów i pełnej zbieżności ich treści (poza nieistotnymi kwestiami o charakterze technicznym) z przyjętym na Zgromadzeniu w dniu 9 kwietnia 2015 r.

Chybiona jest, podjęta w skardze kasacyjnej, próba poszukiwania samodzielnego tytułu prawnego powoda do WZT R.[...] we wcześniejszych czynnościach prawnych lub wprost w poprzednim stanie prawnym. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 1963 r. o znakach towarowych (Dz.U. z 1963 r. Nr 14, poz. 73) - uchylonej z dniem 1 lipca 1985 r. - przez zarejestrowanie używanie

znaku towarowego stawało się przedmiotem wyłączności, a w szczególności w zakresie umieszczania na towarach, dla których został zarejestrowany, albo na ich opakowaniu, wprowadzania tak oznaczonych towarów do obrotu oraz umieszczania znaku na cennikach, rachunkach, zawiadomieniach, listach handlowych i innych pismach, mających związek z wytwarzaniem lub wprowadzaniem do obrotu tych towarów. Wobec tego, że jako wspólne znaki towarowe mogły być rejestrowane znaki towarowe, zgłoszone przez zjednoczenia przedsiębiorstw państwowych, organizacje gospodarcze, łączące przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze i inne oraz związki spółdzielcze (art. 35 ust. 1) uprawnienia do oznaczania towarów zarejestrowanym wspólnym znakiem towarowym przysługiwały tym organizacjom gospodarczym, a z mocy przepisu szczególnego (art. 35 ust. 2) także zrzeszonym w nich przedsiębiorstwom, spółdzielniom i innym jednostkom gospodarczym. Prawa uprawnionych do wspólnego znaku towarowego H. (R-2[...]), zarejestrowanego w oparciu o te przepisy, wygasły w 1982 r. wobec likwidacji Zjednoczenia Przemysłu [...] H.. Kolejna samodzielna rejestracja tożsamego słownego i słowno-graficznego znaku towarowego H., jako wspólnego znaku towarowego, nastąpiła w okresie obowiązywania ustawy z 31 stycznia 1985 r. o znakach towarowych (Dz.U. z 1985 r. Nr 5, poz. 17), uchylonej z dniem 22 sierpnia 2000 r. Prawo z tej rejestracji uzyskało w imieniu własnym Zrzeszenie Przemysłu [...] H., a następnie w sposób pochodny PPHU H. spółka z o.o. Przepisy ustawy oraz czynności prawne podjęte przez wspólników tej spółki nie dają podstaw do przyjęcia, że byli oni od początku albo następnie współwłaścicielami znaku albo że PPHU H. nie nabyła samodzielnego bądź łącznego tytułu i odpowiednio prawa z rejestracji do tego WZT. Przeciwnie, treść § 5 umowy spółki w brzmieniu obowiązującym od 1998 r. i regulaminu WZT potwierdza prawo własności PPHU H. spółki z o.o. a w odniesieniu do wspólników jedynie uprawnienie do „używania znaku”, przyznając kompetencję zatwierdzania regulaminu używania WZT organowi spółki w postaci zgromadzenia wspólników. Przepisy przejściowe kolejnego aktu normatywnego, tj. ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej utrzymały w mocy prawa z rejestracji znaków istniejących w momencie wejścia jej w życie wskazując, że do tych praw stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile postanowiono inaczej

(art. 315 ust. 1). Jakkolwiek wprowadzono w miejsce dotychczasowego „prawa z rejestracji” pojęcie „prawa ochronnego na WZT” i nową instytucję „wspólnego prawa ochronnego na ZT”, to do stosunków prawnych powstałych wcześniej zastrzeżono stosowanie przepisów dotychczasowych (art. 315 ust. 2) i dokonywanie oceny ustawowych warunków wymaganych do uzyskania praw ochronnych według przepisów obowiązujących w dniu zgłoszenia znaku towarowego (art. 315 ust. 3). Konstrukcja prawna wspólnego prawa ochronnego na znak towarowy dotyczy oznaczenia przeznaczonego do równoczesnego używania przez kilka osób (później „przedsiębiorców”) zgłoszonego wspólnie (art. 122), zatem nie ma zastosowania w sprawie. Zmiany stanu prawnego, dokonane ustawą z dnia 20 lutego 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2019 r., poz. 501), z uwagi na treść przepisów przejściowych (art. 3 i 4), pozbawione są znaczenia prawnego.

Nie znajduje również uzasadnienia poszukiwanie samodzielnej podstawy współwłasności prawa do WZT w Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r., zmienionej w Brukseli dnia 14 grudnia 1900 r., w Waszyngtonie dnia 2 czerwca 1911 r., w Hadze dnia 6 listopada 1925 r., w Londynie dnia 2 czerwca 1934 r., w Lizbonie dnia 31 października 1958 r., w brzmieniu przyjętym w akcie sztokholmskim (Dz.U. 1975, Nr 9, poz. 51). Jakkolwiek art. 5 lit. C ust. 3 Konwencji, jako przepis regulujący prawa szczególne, ma charakter autowykonalny i podlega bezpośredniemu wykonaniu to odnosi się tylko do takich przedsiębiorstw przemysłowych lub handlowych, które zgodnie z ustawodawstwem wewnętrznym uważane są za współwłaścicieli znaku. Takie osoby przyjmują regulamin znaku określający zasady używania znaku towarowego na podstawie wspólnego prawa ochronnego. Norma powyższa została wprowadzona do polskiego porządku prawnego poprzez art. 122 prawa własności przemysłowej, wykładany w związku z niepełnym recypowaniem jej treści łącznie ze wskazanym przepisem konwencyjnym. Podkreślić jednak należy, że przepisy te dotyczą innej instytucji prawnej, niemającej zastosowania w sprawie. Do wspólnego znaku towarowego (WZT) odnosi się bowiem art. 7 bis ust. 2 Konwencji dotyczący znaków wspólnych należących do zrzeszeń, który stwierdza, że każde Państwo będzie ustalało warunki szczególne, na jakich znak wspólny będzie chroniony.

Przepisy prawa procesowego nie dopuszczają wielowariantowego formułowanie podstaw kasacyjnych. Do skarżącego należy wytyczenie kierunku i przedmiotu kontroli kasacyjnej, a kognicja Sądu Najwyższego nie obejmuje wyboru, które z twierdzeń powołanych w skardze odpowiada stanowi faktycznemu i prawnemu. Przypomnieć ponadto należy, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Nie mogą zatem okazać się skuteczne te zarzuty, które wprawdzie zostały sformułowane i powołane w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego, w istocie jednak zmierzają do wzruszenia ustaleń faktycznych, bądź przyjmują odmienne ustalenia już w założeniu stawianych zarzutów uchybień przepisom prawa materialnego. Skarga kasacyjna jest w tym zakresie wewnątrznie sprzeczna. Z jednej strony skarżący popiera pozew w zakresie żądania głównego dotyczącego stwierdzenia nieważności uchwały nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PPHU H. z dnia 9 kwietnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Używania Znaku Towarowego H. i żądania ewentualnego dotyczącego uchylenia tej uchwały, zatem odwołuje się do reżimu wyznaczonego kodeksem spółek handlowych i umową spółki, z drugiej kwestionuje w ogóle tytuł prawny PPHU H. do WZT H. i kompetencję Walnego Zgromadzenia do ustalenia treści i zatwierdzenia regulaminu, dochodząc przesłankowego ustalenia nieistnienia prawa własności PPHU H. do wspólnego znaku. Odwołuje się przy tym do wykluczających się twierdzeń po pierwsze, że prawa z rejestracji WZT R.[...] dokonanej w 1984 r. nie wygasły, nadal istnieją a uprawnionymi z tej rejestracji są przedsiębiorcy wchodzący wcześniej w skład Zrzeszenia Przemysłu [...], których łączy stosunek prawny współwłasności regulowany przepisami kodeksu cywilnego, po drugie, że PPHU H. mimo zmiany wpisu w rejestrze nie nabył w 1990 r. praw z rejestracji do WZT i jest jedynie powiernikiem zobowiązanym do świadczenia usług na rzecz uprawnionych ewentualnie zleceniobiorcą umocowanym do dokonywania czynności jedynie w granicach zwykłego zarządu (art. 201 k.c.), po trzecie, że PPHU H. nie ma statusu prawnego organizacji, w rozumieniu art. 136 ust. 1 p.w.p, zatem nie przysługuje mu prawo ochronne na wspólny znak towarowy (wcześniej prawo z rejestracji), po

czwarte, że nawet gdyby PPHU H. było taką organizacją to § 5 ust. 2 zmienionej umowy spółki nie stanowi podstawy generalnej kompetencji pozwanego, w tym ustalania treści regulaminu na przyszłość, bo dotyczy jednorazowego umocowania i nie znosi uprawnień wspólników. Tymczasem tytuł prawny PPHU H. w postaci prawa własności wynika wprost z rejestracji WZT dokonanej przez Urząd Patentowy, objętej domniemaniem prawdziwości, które nie zostało wzruszone. Kompetencje podmiotów uprawnionych do używania tego znaku, będących członkami PPHU H. jako organizacji, o której mowa w art. 136 ust. 1 p.w.p., wynikają wprost z umowy spółki zmienionej w 1998 r. (§ 5) i zostały potwierdzone w kolejnych regulaminach zatwierdzanych przez wspólników na Walnych Zgromadzeniach w związku z wnioskami składanymi do Urzędu Patentowego, w tym w dniu 9 kwietnia 2015 r. (§ 4 ust. 4). Zarzut skargi, że pozwana PPHU H. spółka z o.o. nie nabyła własnego prawa do WZT, tylko posiada je w sposób zależny na rachunek wspólników jako jest chybiony, gdyż nie ma oparcia w stanie faktycznym i prawnym sprawy. Twierdzenie o istnieniu takiego stosunku prawnego nie zostało wykazane. Bezpodstawne jest przypisywanie uchwałom podjętym dotychczas w tym przedmiocie znaczenia jednorazowego umocowania przez wspólników organu spółki do dokonania tej czynności. Oczywistym jest, że wspólnicy mogą, w granicach określonych przepisami kodeksu spółek handlowych, zmieniać kompetencje ich organów oraz zasady procedowania na walnych zgromadzeniach, określić regułę głosowania w przedmiocie ustalenia i zatwierdzenia treści regulaminu jako jeden wspólnik - jeden głos, ale wspólnicy PPHU H. spółki z o.o. nie uczynili tego ani wprost, ani pośrednio. Kognicja sądu, wobec braku rozwiązań normatywnych określających, że w zakresie przyjmowania i zatwierdzania regulaminu WZT wielkość udziałów jest równa sile głosu, bądź że wszyscy uprawnieni mają równe prawo głosu, jest ograniczona i uniemożliwia zmianę treści czynności prawnych stron. W szczególności niedopuszczalne jest, w oparciu o zasady słuszności, dokonywanie uzupełnień lub modyfikacji treści takich czynności poprzez wprowadzenie nowych reguł kompetencyjnych uwzględniających następstwa zmian podmiotowych. Konsekwentnie brak podstaw do dokonywania jednostkowej oceny uchwały walnego zgromadzenia w aspekcie naruszenia dobrych obyczajów lub pokrzywdzenia wspólnika i uchylenia jej z tej

przyczyny. Powództwo oparte na art. 249 k.s.h. wymaga ponadto wykazania rzeczywistego, a nie potencjalnego pokrzywdzenia współników. W tym wypadku brak podstaw do przyjęcia takiej przesłanki, skoro czynność zatwierdzenia regulaminu była zgodna z prawem i postanowieniami umowy spółki, a jego treść nie ulegała zmianie. Dodatkowo jedynie należy podnieść, że w obecnym stanie prawnym, gdy organizacja wskazana w art. 136 ust. 1 p.w.p. musi mieć osobowość prawną, a prawo do WZT jest udzielane i wchodzi w skład jej majątku nie może być ono przedmiotem współwłasności zrzeszonych członków. Sporna kwestia, tj. czy regulamin jest umową czy wewnętrznym aktem organizacyjnym, w ocenie Sądu Najwyższego, powinna być rozumiana w ten sposób, że stanowi on akt wewnętrzny organizacji skuteczny wobec stron ją tworzących. Sąd Najwyższy, rozpoznający przedstawioną skargę kasacyjną, podziela pogląd piśmiennictwa, że regulamin dotyczy zasad używania WZT przez organizację i zrzeszone w niej podmioty, a umowa i statut decydują o sposobie przyjęcia i wprowadzania do niego zmian (czy uchwalają go wszyscy większością głosów lub jednomyślnie, czy tylko organ organizacji). Wprawdzie reprezentacja jako ustawowy cel utworzenia takiej organizacji i charakter WZT przemawiają za uchwalaniem go przynajmniej z udziałem jej członków, niemniej regulamin jest zawsze tylko wewnętrznym aktem organizacji, który wiąże ją i zrzeszone podmioty. Dla przyjęcia, że udział ten jest zapewniony wystarczające są oświadczenia woli członków (tu: współników) złożone w akcie utworzeniu organizacji (tu: umowie spółki) lub przystąpienia do niej związanego z akceptacją jego postanowień, w tym tych, których treścią jest zatwierdzanie regulaminu używania wspólnego znaku towarowego w sposób niewymagający jednomyślności bądź bez zapewnienia współnikom, bez względu na liczbę udziałów, takiej samej siły głosów. Pojęcie „zatwierdzanie” obejmuje akceptację przedstawionej treści regulaminu, zatem okoliczność, kto ją sformułował („ustalił”) jest pozbawiona znaczenia prawnego.

Z tych względów skarga kasacyjna, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw, podlegała oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.). Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawiono Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

